

Doelstelling

De bewoners van opvangcentra leren een deel van hun eigen voedsel te verbouwen en het bereiden van een gezonde maaltijd. Wij hebben in 2017 in 7 verschillende centra gewerkt met 132 deelnemers, die nu allemaal in staat zijn om een eenvoudige moestuin aan te leggen en te beheren. In totaal zijn er 48 kookworkshops gegeven, waaraan 90 mensen hebben deelgenomen (48 bewoners en 42 personeelsleden).

De tehuizen zijn heel verschillend in hun opzet en doelstelling:

Valentia een tehuis voor jong volwassenen, de bewoners komen uit kindertehuizen en worden begeleid naar zelfstandigheid en naast school werken ze ook. De deelnemers hebben verschillende roosters en daardoor was het alleen mogelijk om in het weekend les te geven. Na veel onderling overleg is besloten om in augustus te stoppen.

In **Casa de Vida** hadden we een vergelijkbare situatie als in Valentia. Het betrof hier ook jong volwassenen. In dit geval allemaal jongens die uit een tehuis situatie kwamen en ondersteuning krijgen, terwijl ze werken en/of studeren.

Mujer Aguila een opvanghuis voor vrouwen, die te maken hebben gehad met geweld en die hier tijdelijk verblijven. De wisseling van de bewoners is groot en daarom werd altijd aan het begin van de les een samenvatting gegeven van het voorafgaande. De tuin is voor de dames ook een plek om tot rust te komen.

Moestuin met schaduwnet

Groente op balkon

Zonnedroger voor groente en fruit

La Gotita is een naschoolse opvang met lunch en huiswerkbegeleiding, waar kinderen uit de buurt drie dagen in de week terecht kunnen. De kinderen zijn op leeftijdscategorie ingedeeld voor de tuin. Het personeel is erg enthousiast. De psychologe van de school was het opgevallen, dat een aantal kinderen die altijd heel stillletjes waren zich door het werk met een team veel meer thuis voelen en nu meer met de rest communiceerden. De kokkin gaf aan dat wat haar betreft de tuin nog verder uitgebreid mag worden, want voor haar was het een genot om met deze verse onbespoten groente te koken.

Albergue Mosoj Yan een tehuis waar meisjes zitten die te maken hebben gehad met (seksueel) geweld, waaronder een aantal tienermoeders. Het tehuis heeft weinig ruimte voor een tuin en de hoeveelheid lichtinval is een beperkende factor. We hebben een vierkantemetertuin aangelegd, een buis om sla verticaal te kunnen verbouwen, een grote variatie aan plantenbakken en een vaste plantenbak op de eerste verdieping. Aan de serie kookworkshops hebben 15 deelnemers meegedaan (14 meisjes en een personeelslid).

Hijas del Rey een meisjestehuis met kinderen van 3 tot 16 jaar met een team, dat heel enthousiast is over het project. Het is een vaste groep bewoners, wat het beheer van de tuin veel makkelijker maakt.

Evangelina Booth is een centrum van het Leger des Heils waar meisjes tussen 7 en 16 jaar wonen. De bewoners zijn in 2 groepen verdeeld en elke groep heeft een vierkantemeter tuin aangelegd en is verantwoordelijk voor het beheer.

Algemeen

Samen met 5 centra is een beheersplan voor de tuin in 2018 opgesteld.

Op alle plekken hebben we laten zien dat het mogelijk is om met weinig middelen een tuin aan te leggen. De vorm en grootte hangt af van de mogelijkheden ter plaatse. Er is gebruik gemaakt van productie in de koude grond, vierkante metertuinen, etagebouw, verbouw in vaste potten en in plastic buizen.

Bij het beheer van de tuinen is het van belang dat het personeel ondersteuning biedt aan de bewoners en zorgt voor regelmaat in de verzorging van de tuin. De bewoners moeten voldoende tijd hebben voor moestuinonderwijs en onderhoud.

Kookworkshops

Met twee voedingsdeskundigen hebben we de kookhandleiding geschreven. De handleiding bestaat uit theorie: de voedingsleer, hygiëne in de keuken, geadviseerde hoeveelheden van de verschillende producten binnen een maaltijd, bereiden van een complete maaltijd en koken zonder vlees. De theorie wordt afgewisseld met het aanleren van praktische vaardigheden. De kookworkshops zijn verdeeld in workshops voor het personeel en workshops voor de bewoners en staan onder leiding van een chef kok. Vooral de workshops voor het personeel trokken veel belangstelling.

De bewoners van La Gotita en Mosoj Yan hebben 2 workshops in de keukens van de chef kok gedaan. Dit vanuit de gedachte, dat het voor de kinderen interessant is om een professionele keuken te zien en een beetje een idee te krijgen hoe je je geld kan verdienen in de keukens.

Kookworkshop Mujer Aguila, bereiding lunch van die dag

Kookworkshop Mosoj Yan in de keukens bij de kok

Begroting en realisatie in euro's

Op alle posten is minder uitgegeven dan begroot. We zijn op kleinere tuinen uitgekomen dan in de oorspronkelijke opzet was gedacht en de kookworkshops zijn iets anders ingericht.

Kostensoort	Begroting	Realisatie	Verschil	Toelichting:
Gereedschap	638	577	61	Er zijn geen werkshesjes gemaakt en minder gereedschap aangeschaft.
Zaden/Planten	897	540	357	Door de kleinere tuinen minder noodzaak aanschaf zaden.
Tuinverbetering	2.009	1.446	563	Er zijn geen kassen gebouwd en minder bodembemesters gebruikt.
Technische Ondersteuning	17.916	17.571	344	
Inhuur derden (Kookworkshops e.c)	4.640	4.118	522	We hebben 7 workshops+ingredienten minder uitgevoerd dan gepland.
Lesmateriaal	3.571	2.489	1.082	Slechts 4 folders ontwikkeld i.p.v. 7; geen stageaire
Overige kosten	3.517	3.245	272	De administratiekosten zijn verdeeld over de 3 projecten in 2017.
Totaal kosten	33.188	29.985	3.202	
Inkomsten				
Subsidies van Kerk in Actie	14.500	12.822	1.678	Er wordt maximaal 50 % van de kosten vergoed (kosten minus bijdr Bolivia)
Bijdrage Stichtingen/Fondsen	14.500	16.703	-2.203	De bijdrage van stichtingen en fondsen is ca. 2.000 Euro hoger dan begroot.
Natura	4.285	4.341	-56	
Totaal inkomsten	33.285	33.866	-2.259	
Specificatie inkomsten				
De Johanna Donk – Grote Stichting	2.500		4.341	Bijdrage uit Bolivia
Dr. Hofstee Stichting	3.500		303	Giften en donaties
Prioriteitenfonds Provinciaal				
Dominicanen	3.000		12.822	Subsidie Kerk in Actie
Haëlla Stichting	2.400			
Stichting Mundo Crastini Meliore	2.000			
Johannes Stichting	1.000			
St Weeshuis der Doopsgezinden	2.000			

Het verschil tussen inkomsten en uitgaven 3.881 euro wordt gereserveerd voor het project in 2018.